

Täysistunto

Torstai 7.2.2019 klo 16.01—20.03

5. Hallituksen esitys eduskunnalle sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 178/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 16/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 16/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.23 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Rikoksesta pitää rangaista. Sakkojen piiriin kuuluvasta rikollisuudesta ei kuitenkaan Suomessa aina rangaista, vaan vallitsee rankaisemattomuus. Siis myymälävarkaats kävelevät Suomessa röyhkeästi kauppaan ja poimivat hyllystä mitä tahtovat. Näin tapahtuu maassamme joka päivä. Nykyisin poliisin määräämää maksamatonta sakkoa kun ei voida muuttaa vankeudeksi, vaan teko jää rankaisemattomaksi, jos sakkoa ei makseta. Samaa käytäntöä aiotaan nyt jatkaa vastoin perussuomalaisten tahtoa. Korostan tässä kuitenkin, että tämä on siis perustuslakivaliokunnan linjaus, että poliisin tai syyttäjän määräämää sakkoa ei voida muuttaa vankeudeksi vaan se tulisi viedä tuomioistuimeen, jotta voitaisiin sakon muunto toteuttaa. Perussuomalaisten tahto on siis kuitenkin, että järjestelmä muutettaisiin niin, että niitä voitaisiin viedä sinne tuomioistuinten päätettäväksi ja siten myös vankeusrangaistuksiksi muuttaa niitä sakkoja.

Tämä hallituksen esitys käsiteltiin lakivaliokunnassa, ja perussuomalaiset jättivät mietintöön vastalauseen, ja siinä vastalauseessa painotetaan, että meidän mielestämme sakon muuntorangaistusta pitää voida käyttää tapauksissa, joissa sakkoa ei saada perittyä. Nyt tämä järjestelmä syrjii työssäkäyviä, kun vain työssäkäyvien pitää maksaa sakkonsa. Siis sosiaaliturvan varassa elävien varattomien ei tarvitse maksaa. Eikö tämä ole syrjivää rangaistuspolitiikkaa?

Nyt tämän hallituksen esityksen mukaan rikkomus käsitellään jatkossa tuomioistuimessa, jos tekijälle on rikkomusta edeltävän vuoden aikana tehtyjen tekojen perusteella määrätty vähintään kuusi sakkorangaistusta. Siis miettikää, mikä määrä: kuusi sakkorangaistusta. Kuusi rikosta saa Suomessa tehdä vuodessa ilman seuraamusta. Tuo hallituksen esitykseen ja valiokunnan mietintöön kirjattu kuuden sakon raja on kuitenkin jo nykyisin voimassa. Se on poliisien käsikirjassa ja se on poliisien käytössä. Sitä sovelletaan jo nykyisin, eli sinänsä tämä laki ei tuo nyt oikeustilaan mitään kovin merkittävää muutosta. Ilmeisesti tarkoituksena on siis vain tältä osin kirjata olemassa oleva nykytila lakiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

Ihmettelen kuitenkin, että hallituksen mielestä vasta seitsemäs rikos vuodessa osoittaa piittaamattomuutta laista. Vasta seitsemäs sakko rikoksesta vuoden sisällä voi johtaa siihen, että sakko pitää maksaa tai joudut vankilaan. Perusteluna tälle on jälleen hallitukselta usein kuultu kustannusvaikutukset, eli se, että ei voida laittaa ihmisiä vankilaan, kun vankimäärän kasvu maksaa. Perussuomalaiset ovat huolissaan tästä fiskaalisesta oikeuspolitiikasta. Oikeusjärjestelmää pitäisi kehittää ennen kaikkea oikeudenmukaisuuden kautta eikä vain fiskaalisiin perusteisiin keskittyen. Lisäksi tässä tapauksessa on huomioitava, että esityksessä arvioidut kustannukset ovat huomattavasti pienemmät kuin se rahasumma, jonka valtio menettää vuosittain arvonalisäverotuloina kaupan alan varkaushävikin takia.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön tavoitteeksi tulee pidemmällä aikavälillä ottaa, että perustuslain vaatimuksia noudattaen kehitetään järjestelmä, jossa kaikki sakot menevät tuomioistuimeen vahvistettaviksi siinä tapauksessa, että niitä ei makseta.

Tähän hallituksen esitykseen perussuomalaiset esittävät tiukennusta, että hallituksen esittämä sakonmuunto aloitettaisiin tämän kuuden sakon sijasta kolmen sakon kohdalla. Eli esitämme siihen kiristystä kuudesta kolmeen.

17.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä sakon muuntorangaistuksen palauttaminen Suomeen on osa oikeusministeri Antti Häkkäsen rangaistuksien kiristämispakettia, kokonaisuutta, jossa on ryhdytty sanoista tekoihin.

Meille on tullut esityksiä eduskuntaan ja jo päätettykin asioita, esimerkiksi lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten kohdalla uutena lakiin kirjattiin lapsen raiskaus, ja näin myös tosiasiallisesti nuo rangaistusten alarajat nousivat, eli rangaistukset tiukkenevat myös tätä kautta. Pelkkä ylärajan korottaminen ei tällaisia toimenpiteitä, mitä ihmiset odottavat, olisi saanut aikaan. Myös ensikertalaisuusmääritelmää on tässä kokonaisuudessa uudistettu, kuten myös ehdollisia tiukennettu oheisseuraamuksilla. Myös vaarallisuusarviointia on laajennettu, ja nyt vielä käydään keskustelua siitä, että vaarallisuusarviointien sitovuutta voitaisiin vahvistaa niin, että ammattilaisten vaaralliseksi toteamia vankeja ei voitaisi vapauttaa. Nyt on käynyt usein niin, että Helsingin hovioikeus on kävellyt yli näiden päätösten ja vapauttanut sellaisia henkilöitä, jotka ammattilaiset ovat vaarallisuusarvioinneissa todenneet edelleen toisten ihmisten turvallisuudelle vaarallisiksi.

Ja sitten tämä tänään käsittelyssä oleva sakon muunnon palauttaminen.

Sakon muunnostahan luovuttiin Suomessa vuonna 2008, kun oikeusministerinä toimi vihreiden Tuija Brax, ja tämän jälkeen myymälävarkaat käyttäytyivät hyvinkin välinpitämättömästi kaupoissa, myymälävarkaiden toimintaa kuvattiin jopa röyhkeäksi. He tiesivät, että he eivät joudu minkäänlaiseen vastuuseen näistä teoistaan. Ja mitä se tarkoitti kaupan laskussa? Kaupalle kertyi vuositasolla noin 550 miljoonaa euroa kustannuksia näistä näpistyksistä, pienistä varkauksista, joita tämän muutoksen jälkeen tehtiin. Eli yli kymmenen vuoden aikana 550 miljoonaa joka vuosi syntyi kustannuksia kaupalle. Ja kuka ne maksoi? Rehelliset, tavalliset kaupan asiakkaat maksoivat ne kaupan muiden tuotteiden hinnoissa, ja on hyvä, että tämä röyhkeä toiminta nyt saadaan kaupoissa jollain tavalla kuriin.

Jatkossa siis sakot voidaan muuttaa vankeudeksi, eli jos henkilö ei sakkoja maksa, niitä ei saada perittyä, niin sakko voidaan muuttaa vanhaan hyvään tapaan vankeudeksi. Tämä on yleisen oikeustajun mukaista, että jokaiselle tulee rangaistus tehdystä rikoksesta ja kukaan ei pääse kuin koira veräjästä. [Ville Tavio: Semmoista populismia!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

17.31 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä tärkeä ja lainkuuliaisuuden säilyttämisen kannalta keskeinen muuntorangaistuksen palautuksen esitys on nyt eduskunnan päätettävissä. Hyvä näin. Perussuomalaiset ovat tätä asiaa jo vuosikaudet ajaneet, ja nyt hallitus lähti linjoillemme. Valitettavasti kuitenkin jo lähetekeskustelussa todetut turhat loivennukset ja vesitykset ovat edelleen mietinnössä mukana. Perussuomalaisten ryhmän esittämässä pykälävastalauseessa on tätä ongelmaa korjattu kaikkein räikeimmältä osalta eli siltä, että vuoden aikana kolme maksamatonta sakkoa riittäisi muuntorangaistukseen kuuden asemasta. Tämä esitys on kannatettava, ja ihmettelen, miksi valiokunta ei sitä mietintöönsä hyväksynyt. Kenties hallituspuolueiden edustajat voisivat kertoa tästä lisää.

Mutta aivan erityisesti ihmettelen kuitenkin sitä, mikä on tälle esitykselle hylkäsesityksen laatineiden puolueiden arvopohja. Nyt kun hallitus on viimein, vuosia kestäneen vetkuttelun jälkeen saanut edes tämän esityksen tehtyä, niin sitten sekään ei kelpaa. Onko vihreiden ja vasemmistoliiton mielestä oikein, että tavallinen kansalainen joutuu hoitamaan sakkonsa mutta asiansa tarpeeksi pahasti sotkenut vapautuu niistä vastuistaan ja voidaan vaikka sakkolappu repiä poliisin edessä ilman mitään käytännön seuraamuksia? Tämäkö mielestänne edistää lainkuuliaisuutta?

17.33 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen mukaan seitsemään samankaltaiseen sakkorikokseen vuoden sisällä syyllistyvien henkilöiden teot olisi käsiteltävä tuomioistuinmenettelyssä. Tällöin henkilölle tuomittu sakkorangaistus olisi mahdollista muuntaa vankeudeksi, jos sitä ei saada ulosmitatuksi tuomitulta.

Muutosta on perusteltu ennen kaikkea rikosoikeusjärjestelmän uskottavuudella, lain kieltojen ja käskyjen noudattamisella sekä yleisellä lainkuuliaisuudella. Nämä ovatkin varteenotettavia perusteluita, ja haluan muistuttaa siitä, että juuri tänäkin päivänä poliisi voi harkintansa mukaan viedä sakot syyttäjälle ja tuomioistuinmenettelyyn. Poliisin ohjekirjan mukaan toimitaan juuri näin, että seitsemäs samankaltaisesta rikoksesta saatu, toistuva sakko vietäisiin tuomioistuimeen, ja haluan kyllä luottaa tässä tilanteessa Suomen poliisiin siinä, että sellaiset röyhkeät tilanteet, joita esimerkiksi edustaja Heinonen edellä kuvasi, ovat juuri sellaisia, joissa luotan, että poliisi harkintansa mukaan sitten toimittaa sakot syyttäjälle.

Tämä hallituksen ehdotus merkitsee työmäärän lisäystä poliisille, syyttäjälle ja tuomioistuimelle juuri senkin vuoksi, että tuomioistuimen olisi lisäksi käsiteltävä sellaisetkin tapaukset, joissa sakotettu maksaa sakkonsa joka tapauksessa. Maksamattomat sakothan menevät aina perintään, joten tämä esitys kohdistuu vain niihin, jotka ovat maksukyvyttömiä ja luottotietonsa menettäneitä. Voidaankin kysyä, onko oikein, että muuntorangaistus kohdistuu vain maksukyvyttömiin henkilöihin. Useampi kuin kaksi kolmesta sakkovangista on päihteiden suurkuluttaja, ja puolet heistä on erityisen vaikeasti päihteistä riippuvaisia. Sakkovangeilla on suuri tarve terveydenhuoltoon, erityisesti päihdekuntoutukseen.

Esityksen ydinperusteluna ja tarkoituksena on edistää rikosoikeusjärjestelmän uskottavuutta, lain kieltojen ja käskyjen noudattamista sekä yleistä lainkuuliaisuutta. Asiantuntijat toteavat, että tällä tavoitteella voi perustella mitä hyvänsä rikoslain kovennusta. Asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille kysymyksiä, korjaako tarjottu keino tuon uskottavuuden ja onko näin aikaansaatu muutos hintansa arvoinen, olisiko sama voitu saada aikaan jollakin toisella toimella ja millaiset olisivat näiden toimien muut edut ja niiden tuottamat kustannukset. Nämä rikoslain järkevää käyttöä ohjaavat kysymykset on jätetty esittämättä ja vastaukset saamatta. Asiantuntija-arvioissa on todettu esityksen pulmaksi se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

että rikos, esimerkiksi näpistys, jonka vakavuus edellyttää lievää sakkorangaistusta, johtaa vankeusrangaistukseen.

Päihdeongelmaiset tekijät suorittavat muuntorangaistuksen vankilassa, ja he ovat pääosin [Puhemies koputtaa] syrjäytyneitä ja vakavasti terveysongelmaisia. [Puhemies koputtaa] Heidän osaltaan on olemassa tarve tukitoimille ja hoidolle.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hetken. — Asiantuntijat ovat muun muassa esittäneet, että päihdeongelmaisten osalta vankeusrangaistukselle käytössä olevien vaihtoehtoisten rangaistusmuotojen lisäksi tuomioistuimella tulisi olla mahdollisuus määrätä esimerkiksi sopimushoitoseuraamus, jos tuomitun terveydellinen ja sosiaalinen tilanne sitä puoltavat. Se olisi parempi vaihtoehto kuin nyt esitetty laki.

17.36 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on ihan hyvin perusteltu tämän hallituksen esityksen tarpeellisuutta. Kysymyshän ei viime kädessä ole siitä — eikä oikeastaan kukaan meistä sitä varmaan uskoisi — että tällä olisi semmoista erityisestävää vaikutusta, että näitä rikoksia isossa kuvassa pystyttäisiin tällä säännöksellä estämään, vaan kysymys on ennen muuta tämän järjestelmän uskottavuudesta ja yleisestä lainkuuliaisuudesta. Ei voi olla semmoinen tilanne, että jos rikot lakia, pieniä rötöksiä teet, niin siitä sitten ei seuraa mitään. Tämähän rapauttaa yleistä uskoa tähän järjestelmään, ja sen takia on tärkeää, että palautetaan tämä muuntorangaistus rikoslakiin.

Kun katson tätä lakivaliokunnan mietintöä, niin huomaan, että täällä on tehty pieniä muutoksia hallituksen esitykseen. Ne ovat hieman kiristäviä. Siellä on laskettu päiväsakkojen määrää 20:sta 16:een, jotka mahdollistaisivat muuntorangaistuksen. Minimissään tähän muuntorangaistuksen pituus olisi 4 päivää, enintään 40 päivää. Tämäkin on minusta ihan perusteltua, ja se on hyvin perusteltu tässä lakivaliokunnan mietinnössä.

Täällä käy ilmi myös sama seikka, joka oli hallituksen esityksessä, että on tosi, että useinhan nämä henkilöt, jotka joutuisivat muuntorangaistuksen kohteeksi, todella ovat ehkä päihdeongelmaisia, joka tapauksessa varattomia sen takia, että ei ole saatu perittyä niitä sakkoja edes ulosotossa, mutta ei tämä kuitenkaan minusta vähennä sitä merkitystä, vaan kyllä yleisen lainkuuliaisuuden takia tämä esitys on järkevä ja hyvä. Ei voi niinkään olla, että jos olet pienituloinen, niin ei tarvitse lakia noudattaa. Tällä hetkellä tilanne on käytännössä vähän sen tyyppiseen johtanut. Totta kai me edellytämme, että kaikki lakia noudattaisivat, mutta jos siitä ei mitään seuraa, niin silloin se johtaa tavallaan semmoiseen käsitykseen kansalaisten näkökulmasta, ettei olekaan mitään seuraamusta, vaikka teetkin paljon pieniä rötöksiä.

Silti pitää tunnustaa, että tämä esitetty muutos ei ollenkaan vähennä tarvetta kohdistaa päihdehuollon ja sosiaalipuolen toimenpiteitä näihin henkilöihin, jotka ovat näihin syyllistyneet, ja pyrkimystä auttaa heitä, että he pääsisivät irti siitä. Me tiedämme, että eihän vankila ketään auta sinänsä, vaan tarvitaan tähän ohelle erityisesti toimenpiteitä, joilla me pystyisimme puuttumaan siihen, että tämäntyyppinen toiminta voisi loppua ja saataisiin myös mahdollisesti tarvittavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita näille henkilöille.

Kokonaisuutena hallituksen esitys ja lakivaliokunnan mietintö on mielestäni hyvä ja perusteltu.

17.39 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen populismilla ei ole näköjään mitään rajaa. Tämä hallituksen esitys ei ota käyttöön mitään uutta sakon muuntoa. Tämä hallituksen esitys ei muuta nykytilaa — nykytilassa poliisin käsikirjassa on tämä sama kuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

den sakon raja, jonka jälkeen ne viedään tuomioistuimeen ja ovat muuntokelpoisia. Ja tätä rajaa ei tässä muuteta.

Itse asiassa kokoomuksen Stubbin hallituksen aikainen aiempi linja oli puolta tiukempi kuin tämä oikeusministeri Häkkäsen linja. En tiedä, millä hallituspuolueen edustajat tämän nyt sitten oikein perustelevat, mutta ne perustelut, joita itse olen kuullut, ovat ihan täyttää populismia, ja niissä annetaan väärää tietoa, että sakonmuunto nyt otettaisiin jotenkin käyttöön. Kyllä se on nykylainkin mukaan ihan olemassa.

17.41 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Muistan hyvin sen joulukuun alun vuonna 2006, kun täällä silloisen hallituksen esitystä käsiteltiin, jolloin tästä muuntorangaistuksesta kokonaan tai ainakin suurelta osin luovuttiin. Siitä käytiin silloin vilkas keskustelu, ja muun muassa bensiinikauppiat olivat hyvin voimakkaasti vastaan sitä muutosta ja varoittivat, että siitä tulee huonoja seurauksia, kun välinpitämättömyyttä ruokitaan sillä tavalla — se oli Vanhasen ensimmäinen hallitus, jonka aikana se siis tehtiin. Näin kuitenkin tapahtui. Bensiinikauppiaitten osalta taisi käydä niin, että he panivat mittarit sellaisiksi, että siellä on se enimmäiseuromäärä rajoittamassa, ettei voi ihan mahdottomia ottaa, mutta toisaalta kuitenkin sakkojen osalta jäi perintä usein suorittamatta, ja rangaistuksia ei näistä tullut.

Olisi nyt tietysti odottanut, niin kuin tässä edustaja Tavio perustellusti sanoi, että tähän tehtäisiin sellainen muutos, että se olisi todellinen ja parantaisi sitä yhteiskuntamoraalia tältäkin osin. Vaikka tiedämme, että vankila ei ketään paranna eikä ole mikään hyvä ratkaisu monissakaan tapauksissa, kuitenkin ilman rangaistuksiakin pääseminen on vahingollista koko yhteiskunnan kannalta.

17.42 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tuosta, mistä edustaja Kankaanniemi puhui, näistä bensavarkauksista.

Semmoinen yleinen oikeustaju on kansalaisilla kuitenkin, ja eivät he hyväksy tätä. Jos minä teen konnuuden, eivät he hyväksy sitä eikä kukaan muukaan.

Mutta kun asiantuntijat ovat antaneet lausuntoja ja kaikkia, niin ovatko asiantuntijat nyt perehtyneet siihen yrittäjän arkeen? Tapasin tässä toissa syksynä erään bensayrittäjän, siellä juuri oli käynyt bensavaras, ja hän sanoi, että kahden päivän kate meni tuossa tankkauksessa — se vaan lähti pois, ja kuusi kertaa bensavaras saa tehdä sen. Hän sanoi, että tuo sama käy siellä vakituisesti tankkaamassa ja se menee hänen piikkiin. Minä en kyllä tämmöistä hommaa ymmärrä, että näille ei saa minkäänlaista kuria. Ja oliko se nyt Ilta-Sanomissa se juttu siitä, kun yrittäjä julkaisi kamerakuvat julkisuuteen tällaisesta varkaudesta, niin yrittäjä sai tuomion. Ja kyllä ne sakot joutuu valitettavasti maksamaan. Siinä ei ole vaihtoehtoja, tai ne menevät perintään, ja ne otetaan kyllä pois. Tämmöisen yleisen oikeustajun mukaan minä en ymmärrä tuommoista hommaa, että täällä nyt puhutaan, että joku on muka muuttunut. Kuusi kertaa vuodessa voi käydä auton tankkaamassa yrittäjän piikkiin ihan vapaasti, seuraavana vuonna aloittaa taas uudestaan. Ei siinä sen kummempaa ole. Ja kun muuntorangaistusta ei ole, niin jatkaa vaan hommaa.

Vielä sen verran poliisin toiminnasta — tästä ei ole kauan aikaa — että kun huoltamolla kävi varkaita, niin yrittäjä ampui ilmaan, ja tietysti poliisit tulivat tutkimaan sitä, ja kun he etsivät niitä hylsyjä sieltä maasta, niin yrittäjä sanoi, että alkakaa nyt jo etsimään niitä varkaitakin, kyllä niitä hylsyjä siinä maassa on, ja minäkin voin ne kerätä teille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

17.45 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Olen siitä ehdottomasti edustaja Hakkaraisen kanssa samaa mieltä, että eihän se käy mitenkään laatuun, että bensavarkaasta julkisuudessa raportoinut kauppias on yhteiskunnan mielestä suurempi rikollinen kuin se bensavaras. Se vain ei ole oikein. Ja on myös niin, että lain rikkomisella tulee olla seuraamukset. Johan vaalirahakohukin lähti aikanaan liikkeelle siitä, että keskustan kansanedustaja ilmoitti julkisuudessa, että lakia voi jättää noudattamatta, koska lain noudattamatta jättämisellä ei ole seurauksia. Tämä vain ei oikeusvaltiossa käy.

Mutta kun pyysin hallituspuolueiden edustajia kertomaan, miksi lain rajana olisi kuusi eikä kolme sakkoa, niin paradoksaalista kyllä, sain asiaan vastauksen lähinnä edustaja Karimäen puheesta. Jo nyt poliisin käytäntö useissa tapauksissa noudattaa sitä, mitä tässä laissa nyt säädetään. Aidosti tämä kokoomuksen suuresti hehkuttama laki ei siis juurikaan muuta mitään.

17.46 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Minusta tämä on hyvä ja rehellinen keskustelu. Haluan kiittää edustaja Taviota siitä, että hän toi esille sen, että itse asiassa tässä sakon muuntoa ei millään tavalla palauteta, että nyt tälläkin hetkellä toimitaan näin poliisin ohjekirjan mukaan.

Edustaja Lohi käytti myös hyvän, rakentavan puheenvuoron siitä, että tällaiset sarjanäpistelijät, jotka ovat päihdeongelmaisia, ovat päihdehuollon tarpeessa. Toivon, että jatkossa pohditaan vaihtoehtoisia ratkaisuja suorittaa tätä sakon muuntoa, kuten esimerkiksi tätä sopimushoitoseuraamusta, mitä tässä kahden puolueen vastalauseessa ehdotetaan. On aivan päivänselvä, että tässä maassa tulee kaikkien saada oikeutta. Kauppiaiden ja yrittäjien puolella olen totta kai sellaisissa tilanteissa, kun he kokevat, että ovat voimattomia jatkuvan varastelun tai näpistelyn edessä. Juuri siksi minusta onkin tärkeää, että poliisin ohjekirjassa neuvotaan, miten näissä tilanteissa tulee toimia ja poliisilla on sitten harkinta viedä asiat eteenpäin syyttäjälle ja syyttäjä voi tehdä syyttämispäätöksen, ja sillä tavalla kaikkein räikeimpiin epäkohtiin voidaan puuttua. Mutta samalla toisaalta peräänkuulutan sitä, että aidosti maksukyvyttömiä päihdeongelmaisia, yhteiskunnan turvaverkoston ulkopuolelle täysin pudonneita ihmisiä pitäisi voida paremmin auttaa päihitteettömään elämään.

17.47 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Arvoisat perussuomalaiset, te olitte hallituksessa silloin, kun oli mahdollista tähän sakon muuntoon puuttua. Varmaan muistatte: me poliisikansanedustajina tuotiin tätä asiaa monta kertaa esille. Mitä teitte? Ette tehneet mitään. Ja nytten kokoomus ja muut tässä sentään tekevät jotain asialle — kiristävät. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Käytäntö osoittaa, me poliisit tiedämme, että he ovat monta kertaa niitä ihmisiä, jotka syyllistyvät monta kertaa, useasti lyhyenkin ajan sisällä näihin rikoksiin. Toki myönnän sen, että tämä ei ihan täysin vastaa sitä, mitä kentällä tarvittaisiin, mutta on tämä sentään parannusta, parannusta siihen, mihin te kykenitte silloin, kun te olitte hallitusvastuussa. Ette tehneet mitään. [Ville Tavio: Taisitte olla itsekin perussuomalainen silloin! — Veera Ruoho: Kyllä!]

17.48 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Ruoho tässä puhuu kyllä totta. Totta näin, että kyllä tässä on vähän niin kuin mieli muuttunut ja nyt sitten ehkä viisaus on perussuomalaisillakin lisääntynyt sen jälkeen, kun he jättivät hallituksen. Totta kai silloinkin näitä yritettiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

Haluaisin oikeastaan edustaja Karimäelle todeta kuitenkin, että kuulosti siltä, että te olette tavallaan hyvin pitkälle samaa mieltä tämän esityksen kanssa, mutta olette kuitenkin jättänyt tähän vastalauseen ja esitätte, että tämä pitäisi hylätä. Minusta tämä kuulostaa vähän erikoiselta. Henkilökohtaisesti on tunnustettava, että ymmärrän hyvin ne perusteet, mitä täällä on käytetty näitten pientenkin rikosten rangaistavaksi saamiseksi — tai rikollisten, jotka niitä tekevät. Sehän on totta näin, mutta kyllä yhteiskunnassa pitää katsoa myös kokonaisarviota: mikä on järkevää kokonaisuuden kannalta ja myös resurssien käytön kannalta. Jos me ohjaamme poliisien resursseja liikaa aivan pieniin rikoksiin, niin sitten näihin merkittävimpiin ja vakavampiin rikoksiin ei riitä. Meillä on kuitenkin rajalliset taloudelliset voimavarat. Poliisin voimavaroja on tällä kaudella lisätty, ja mekin olemme esittäneet, että myös ensi kaudella pitää merkittävästi lisätä — toivottavasti näin käy. Mutta kaikella on rajansa, ja kun muistamme myös vaihtoehtobudjettianne ja keskustelua täällä, missä olette esittäneet, että turvapaikanhakijatkin pitäisi panna selleihin, niin sehän jos joku on järjetöntä resurssien hukkaamista.

Eli ymmärrän kyllä, että nyt on tehty tällainen esitys. Tämä ei ehkä mene niin pitkälle kuin olisi monen meidänkin mielestä järkevää, mutta näissä joudutaan tekemään kompromisseja. Tämä on selvä edistysaskel ja järkevä sellainen.

17.50 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensin totean, että 5. joulukuuta 2006 äänestimme tästä ja äänestin silloin sitä huonoa esitystä vastaan eli hylkäyksen puolesta, mutta enemmistö — johon taisi kyllä kokoomuskin silloin oppositiosta kuulua — äänesti sen lain puolesta. Silloin mentiin väärille raiteille.

Edustaja Ruoho, ottakaa nyt ihan rauhallisesti. Te olitte perussuomalaisten eduskuntaryhmän jäsen [Veera Ruoho: Ja toin esille! Usein toin esille!] keväästä 2015 kesäkuuhun 2017, ja te poliisikoulutuksen saaneena olisitte tässä asiassa voinut olla [Veera Ruoho: Kyllä olin!] paljon aktiivisempi kuin mitä silloin ryhmässä olitte. Muistan tuon ajan kuitenkin vielä, vaikka muisti välillä vähän harhaileekin.

Ja nyt te, edustaja Ruoho, olette kokoomuksen eduskuntaryhmän jäsen. Kokoomuksella on nyt oikeusministeri. Miksi te ette hoitanut niin, että tämä esitys olisi parempi ja vastaisi edes teidän tavoitettanne? Meidän tavoitettamme se ei todellakaan vastaa, koska tämä ei ole niin kuin me olisimme halunneet, mutta hallituksessa kokoomuksella on aika vahva asema, ja sitä valtaa olisi tietysti mahdollista käyttää, mutta ilmeisesti joku vastustaa ja te alistutte.

17.52 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Totean tuohon edustaja Ruohon puheenvuoroon, että tarkalleen ottaen ei ole kyllä olemassa poliisikansanedustajia, niin kuin ei ole olemassa myöskään järjestelmäasiantuntijakansanedustajia, vaan täällä on ihan samanlaisia kansanedustajia, jotka ovat kaikki kansanedustajia. Ja kyllä poliisillakin on petraamista tuossa omassa lain noudattamisessaan, sen verran poliisin ylintä johtoa on tälläkin hetkellä leivättömän pöydän ääressä oikeussalissa.

Mutta mitä tulee tähän muuntorangaistukseen, niin perussuomalaiset ovat tuoneet asiaa koko ajan esille ja pyrkineet sitä hallituksen ohjelmaan tuomaan. Miksi se ei edistynyt aiemmin tällä kaudella, sitä sopii kysyä esimerkiksi aikanaan oikeusministerinä toimineelta ministeri Lindströmiltä ja myöskin ministeri Häkkäselältä. Miksi se tulee esille vasta nyt tässä vaalien alla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

17.52 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi tosiaan totesi ja havaitsi sen, että ajatuksemme eivät todellakaan ole kovinkaan kaukana toisistaan. Ja jos luette huolella tämän valiokunnan mietinnön, jossa enemmistö kuitenkin puoltaa esitystä, niin tämä on hyvin kriittinen ja tuo esiin asiantuntijoiden esittämiä havaintoja, puutteita ja ongelmia tässä esityksessä.

Yksi tosiasia on se, että kukaanhan ei ole kyseenalaistanut sitä, että nyt poliisilla on valta menetellä niin, että seitsemäs toistuva sakko tuodaan tuomioistuimenmenettelyyn ja sitä kautta tuomioistuinten arvioitavaksi. Myös tässä lakivaliokunnan mietinnössä pohditaan hyvinkin pitkälle vaihtoehtoisia seuraamuksia, päihdehuollon tukitoimia. Valiokunta painottaa niiden merkitystä ja myös sitä, että jo vuosia on etsitty sellaisiin tilanteisiin, joissa jatkuvasti näpistelyihin syyllistyneille syrjäytyneille ja päihdeongelmallisille henkilöille voitaisiin luoda jonkinlainen toisen tyyppinen järjestelmä, jolla voidaan puuttua siihen heidän tilanteeseensa ja toki myös siihen jatkuvaan näpistelyyn. Keskeistä on toki se, että oikeusvaltiossa laki ja oikeus ja kohtuus toteutuvat.

Nyhtämenettely toteutuu poliisin ohjekirjan kautta, mutta nyt tässä tilanteessa, kun esitys tuodaan lakiin, se tarkoittaa myös sitä, että sellaisetkin tapaukset, joissa sakko maksetaan joka tapauksessa, menevät kuormittamaan sitten tuomioistuimia, pienet näpistykset ynnä muut. Me tiedämme, että tuomioistuinten resursseja on todella leikattu rankasti useamman vuoden ajan, ja se on johtanut tilanteeseen, jossa voidaan kysyä, toteutuuko oikeusturva enää tässä maassa kaikille uhreille, jotka tarvitsevat nopeaa oikeutta ja oikeusturvaa asiansa edistämiseksi.

17.55 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Täytyy vastata kollegoille tässä näin:

Minä toin asiaa useinkin esille ryhmässä. Muistan sen varsin hyvin sen takia, koska minun entinen maajoukkuekaverini, joka on kauppias, antoi minulle yksityiskohtaista tietoa siitä, miten se vaikuttaa elinkeinoon, kun on näitä näppäreitä ja ei pystytä sakon muuntoja käyttämään. Että varmasti toin sen esille.

Mutta täytyy sanoa, että sitten meillä on monia muita asioita, mitä vain hallituksessa pystyy edistämään. Maastakarkoitusprosessin nopeuttaminen: Itse olen tehnyt maastakarkoitusesityksiä ja työkseni sitä työtä. Se oli tarpeen, ja se saatiin jo hallitusohjelmaan. Ja mitä se on? Se on nytten voimassa. Maahantulokiellon rikkomisen maksimirangaistuksen korottaminen: Ulkomaalaislain 185 §:n ja rikoslain 17 luvun muuttamiseksi tein lakialoitteen 29.3.2017, mistä tänään yllätys yllätys on edustaja Kankaanniemiellä aivan samalla otosikolla lakialoite käsittelyssä. Mutta voin kertoa sinulle sellaisen iloisen asian, että tämä on tämän vuoden alusta tullut jo voimaan. Tänään keskustellaan myöhemmin siitä sitten.

Mutta varmasti ollaan tehty. Poliisikansanedustajan näkökulmasta edustaja Jani Mäkelä tuolla erittäin kummallisesti otti esimerkkejä siitä, että jotkut poliisit ovat käräjillä ja jotkut vankilassa. Sehän osoittaa vain sitä, että meidän oikeusjärjestelmä toimii. Täällä yksikään ei ole lain yläpuolella — eivät ole lainsäätäjät, eivät ole myöskään lain täytäntöönpanijat. [Jani Mäkelän välihuuto — Kari Kulmala: Hyvä puhe!]

17.57 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Ruoho, te perussuomalaisten edustajana ollessanne moititte usein kovin sanoin kokoomuksen politiikkaa. Nyt kokoomuksen edustajana taas te moititte näköjään kovin sanoin senaikaista perussuomalaisten politiikkaa, jolloin omien sanojenne mukaan hoiditte itse tätä asiaa perussuomalaisissa, eli moititte siis suoraan itseänne. Sitä ette kuitenkaan kertoneet, että jos kerran pidätte tätä hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

sen esitystä liian löysänä — kuten mekin pidämme ja mitä se on, ja jopa Stubbin hallituksessa linja oli kokoomuksella huomattavasti kireämpi — niin miksette te sitten kannata tätä perussuomalaisten tiukempaa esitystä. Onko esittäjä tässä nyt teille sitten väärä?

17.58 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin isossa kuvassa näyttää, että kaikki ovat suurin piirtein samaa mieltä tästä asiasta. Kaikki tosiasiasa kannattavat tätä. Osa toteaa, että no tähän on aika lähellä nykykäytäntöä, mutta tämä on ihan ok ja hyvä. Toiset sanovat, että no hyvä on, hyvään suuntaan, muttei ihan tarpeeksi kireä. Eikö tämä siis kannattaisi nyt yksimielisesti hyväksyä ja katsoa sitten seuraavalla kaudella, onko tarvetta tehdä joitain toisia muutoksia? Jätetään erimielisyydet isompiin asioihin. Tässä menee hyvä riitely hukkaan pikkuasiassa, kun ollaan kaikki samaa mieltä. [Naurua]

17.58 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Taviolle täytyy vastata, että sainoin, että puolueena perussuomalaiset antoivat periksi kokoomukselle. Voitte nostaa sitten muita asioita, mitä minä en ainakaan tiedä, onko tullut. Muistelen, että hallintarekisterikysymys oli semmoinen, jossa poliisikansanedustajat olimme... Siellä edustaja Kulmala nyökkäilee ja muistaa hyvin, kuinka te perussuomalaiset, silloin minun puoluetoverini, äänestitte vastoin äänestäjien tahtoa, vastoin asiantuntijoiden tahtoa. Hallintarekisteriasia oli varmaan kysymyksessä silloin kun puhuitte tästä kokoomuksen ja perussuomalaisten linjasta. Kokoomushan on tehnyt loistavaa työtä muuten koko hallituskauden ajan.

17.59 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tämä sakon muuntorangaistusasia nyt vihdoinkin tulee täältä läpi, ja kiitokset siitä oikeusministeri Häkkäselle ja tietysti valiokunnalle, joka tämän asian on käsitellyt ja eteenpäin vienyt.

Kun tätä sakon muuntorangaistusta ei vähään aikaan ole ollut, niin voin sanoa, että sillä on ollut kyllä demoralisoiva vaikutus. Siis se on kyllä erittäin huono viesti, jos henkilölle, joka on menettänyt kaikki luottotietonsa, varastamisesta ei seuraa minkäänlaista rangaistusta — se on äärimmäisen huono viesti. Kun tästä olen keskustellut esimerkiksi pienyrittäjien kanssa, niin yksi huoltoasemayrittäjä kuvasi hyvin tilannetta, että kun hänellä maa-seudulla, minun kotikunnassani, on sellainen bensa-asema, jossa voi yhdestä mittarista tankata myös ilman, että siinä on automaatti — eli saa tankata ja sitten maksetaan huoltoasemaan sisälle — niin kun ne, jotka ovat kaikkein härskeimpiä, tankkaavat, niin he morjestaavat turvakameraan samanaikaisesti. Eli se kuvaa sitä, mikä on asenne siihen juttuun.

Tämä on äärimmäisen hyvä uudistus, kun nyt palautetaan se, että kun useamman kerran syyllistyy tällaiseen tekoon ja saa sitä sakot, niin sitten se myöskin muunnetaan vankeudeksi. Tämä on tärkeä asia ja antaa ennen kaikkea sen moraalisen viestin, että rikoksesta pitää aina seurata rangaistus. Tämä on erittäin hyvä asia, ja hienoa, että se nyt saadaan vihdoinkin eteenpäin.

18.01 Ville Tavio ps: Tahdon edustaja Satoselle selventää, että näinhän ne bensavarkaat tulevat jatkossakin tankkaamaan siellä härskisti, morjestaamaan kameraan yrittäjiä. Niitä sakon muuntoja ei tämän uuden lain mukaan tulla tekemään yhtään sen enempää kuin voimassa olevan nykyisen lain mukaankaan.

Nykyisen lain mukaan poliisin käsikirjassa on, että vuoden sisällä kuuden annetun sakon jälkeen ruvetaan sitten viemään niitä tuomioistuimeen ja muuntamaan sakkoja, ja tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

poliisin käsikirjan ohjetta sovelletaan jo tällä hetkellä. Eli näin ollen tämä hallituksen esitys ei tuo mitään muutosta tähän nykytilaan. Noista kovista puheistanne huolimatta tilanne ei siis muutu, vaan kuten edustaja Hakkarainen tuossa aiemmin kuvaili, niin hyvin härskisti, kuusi kertaa joka vuosi vähintään — kuinka monta kertaa siitä sitten jää todellisuudessa kiinni — voi käydä näitä varkauksia ja näpistyksiä tekemässä.

Me perussuomalaiset sen sijaan olemme esittäneet täällä tiukempaa linjaa, ja tiukempaa linjaa myös kokoomus kannatti aikoinaan. Silloin nimittäin, kun Stubbin hallitus 2014 antoi tästä hallituksen esityksen, siinäkin oli paljon tiukempi linja, [Veera Ruoho: Miksette esittäneet silloin hallituksessa?] ja sen tulisi olla vähintään se vähimmäismäärä, mitä tälle sakon muunnolle tehdään, joten miksette te, edustaja Satonen, kannattaisi perussuomalaisten tiukempaa linjaa? Miksi te sallitte kuusi rankaisematonta per vuosi?

18.03 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Se, että se tänne lakiin kirjataan, on todella tärkeä asia lähtökohtana. Minulle sopii toki, että tämä rangaistuskäytäntö voi olla tiukempikin, mutta se on äärimmäisen tärkeätä, että se on tänne kirjattu ja nyt se on täällä eikä vain missään poliisin omissa ikään kuin toimintaohjeissa. Kyllä tämä on merkittävä ratkaisu, ja onneksi — voi näin sanoa — tämä hallitus tarttui tähän asiaan sen jälkeen, kun Antti Häkikäsestä tuli oikeusministeri. Silloin, kun hallitusohjelmaneuvoitteluja käytiin, tämä asia ei edennyt, vaikka edustaja Tavio ja hänen edustamansa ryhmä oli myös hallituksessa. Silloin tämä asia ei noussut merkittävästi esille, mutta nyt onneksi on päästy tässä eteenpäin.

Ihan hyvä, jos te olette tukemassa — ette ehkä ihan tätä, mutta vähän samantyyppistä. Tärkeintä on se, että meiltä tulee täältä yhteinen viesti, että rikoksesta pitää seurata rangaistus, koska tiedän, että täällä on ainakin aikaisemmin ollut sellaisiakin puheenvuoroja, joissa on ylipäätään pidetty vääränä, että missään tilanteessa voidaan sakko muuttaa vankeudeksi. Se on hyvä, jos nyt on keskustelu menossa siihen suuntaan, että keskustellaan vain siitä, kuinka nopeasti se pitäisi muuttaa ja missä on se kynnys, jolla se muutetaan, eikä keskustella enää siitä, että olisi väärin, että ylipäätään muutetaan näitä sakkoja vankeudeksi.

18.04 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Tässä meillä on tosiaan myös onneksi yhteistä maaperää, koska meidän emme ole esittämässä tämän hallituksen esityksen hylkäystä toisin kuin vihervasemmisto [Veera Ruoho: Kiitos!] on yhä esittämässä. Vihervasemmistohan ei halua, että sakon muuntaa tehdään ollenkaan.

Siihen tietenkin näin jälkiviisastellen on vaikea itsenikään antaa vastausta, miksi silloinen työ- ja oikeusministeri Jari Lindström ei tätä jo tuonut ja miksei tuonut sitä astetta tiukempana kuin oikeusministeri Häkkinen. Tämä on asia, mitä varmaan monessa kohtaa olen joutunut itseltäni kysymään, ja ehkä edustaja Ruohokin on joutunut kysymään [Veera Ruoho: Kaksi salkkua oli liian raskasta!] siinä ryhmässä toimineena, miksi nykyinen sisisten ministeri Lindström, joka kuitenkin kannattaa kuolemanrangaistusta ja on sillä tavalla kovan rangaistuspolitiikan kannattaja, ei silloin tuonut jo aikaisemmin tätä kunnollista esitystä, koska nyt joudutaan ikään kuin tyytymään tällaiseen populistioikeusministerin aika loivennettuun linjaan, joka on aika vesitetty ratkaisu jopa siitä Stubbin aikaisesta ratkaisusta.

Mutta mukava kuulla, että te, edustaja Satonen, järkimiehenä kannatatte tätä perussuomalaisten jopa kireämpää linjaa. Kolmehan olisi aika kireä, ei sekään mikään huippukireä linja ole, mutta puolta kireämpi kuin tämä hallituksen linja. Se on valitettavaa, että teillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 155/2018 vp

kokoomuksessa on nyt sitten niin tiukka ryhmäkuri, että ette voi tätä esitystämme tuon enempää tukea, mutta otamme tämänkin tuen osoituksen lämpimästi vastaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.